

گزارش

مخالفت شدید متحدان آمریکا با تحریم ایران

مزبور این قدرت را به رئیس جمهور می‌دهد که بتواند شرکتهای خارجی را که بیش از ۴۰ میلیون دلار در سال در بخش‌های نفت و گاز ایران و لیبی سرمایه‌گذاری نمایند، مورد مجازات قرار دهد.^۱

ولی یک هفته پس از وضع قانون

۱. در حالی که ایران و لیبی هر دو تحت تحریم‌ها قرار دارند، ولی اختلافات اساسی میان آنها وجود دارد:

لیبی با جمعیت ۵ میلیون نفری، ۵ درصد از سهم نفت خام جهانی و ۱ درصد گاز طبیعی را به خود اختصاص می‌دهد، در حالی که ایران با جمعیت ۶۵ میلیونی، ۱۰ درصد نفت و ۱۵ درصد گاز جهان را در بردارد.

برخلاف لیبی، ایران ۷۵ درصد از ذخایر نفتی ثابت شده و حدود نیمی از گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص می‌دهد.

طبق کتاب ۱۹۹۵ حقایق جهانی سیا، تولید ناخالص ملی لیبی حدود ۳۳ میلیارد دلار و تولید ناخالص ملی ایران ۳۱۰ میلیارد دلار تخمین زده شده است.

در مارس ۱۹۹۵، مرحله پایانی طرح سرمایه گذاری مشترک یک میلیارد دلاری شرکت آمریکایی کونکو با شرکت ملی نفت ایران انجام شد که از دهه ۷۰ میلادی، این بزرگترین قراردادی محسوب می‌شد که ایران منعقد نموده بود. ولی کلیتون از ادامه روند آن جلوگیری نمود. غول انرژی فرانسه، توتال، بلافاصله وارد میدان شده و جای کونکو را پر کرد. قبل از آنکه کلیتون شرکتهای آمریکایی را از تجارت با ایران منع کند، (مه ۱۹۹۵) شرکتهای انرژی آمریکا از بزرگترین خریداران نفت ایران به شمار می‌رفتند و سالانه حدود ۴ میلیارد دلار نفت خام از ایران خریداری می‌کردند. ایران صدها میلیون دلار کالا و خدمات از آمریکا وارد می‌کرد. در حال حاضر، شرکتهای اروپا و آسیا جایگزین همتهای آمریکایی خود شده‌اند.

در ۵ اوت ۱۹۹۶، تحت فشارهای کنگره و گروههای ذینفع داخلی، کلیتون قانون تحریم ایران و لیبی را به امضا رسانید. قانون

می‌باشد. من معتقدم که برخی از اقدامات آمریکا ریشه در مبارزات انتخاباتی در آنجا دارد. این اقدامات برای اروپا قابل قبول نیست. ما با آمریکا در مورد بسیاری از مسائل توافق داریم. در مورد رفتار با ایران دیدگاه ما با آمریکا تفاوت دارد." (کلاوس کینکل، وزیر خارجه آلمان، ۶ اوت ۱۹۹۶).

طبق گفته مدیر اجرایی آلمانی کنسرسیوم هواپیمایی اروپا، (ایریاس) این کنسرسیوم آماده فروش حداقل ۱۰ هواپیمای قطاری ۱ میلیارد دلاری به ایران است. "تا جایی که به ایران مربوط است، فقط می‌توانم بگویم که ما آماده هستیم این هواپیماها را تحویل دهیم." (مانفرد بیشف، رئیس بخش فضا- هوای دایملر بنز، ۲۳ مه ۱۹۹۶).

انگلیس: "ما با اهداف کنگره در جنگ نیستیم؛ ولی بشدت با ابزاری که آنها بکار می‌برند مخالفیم. هیچ کشوری حق ندارد به شرکت‌های کشور دیگر بگوید که با کشور ثالث چه رفتاری را باید در پیش گیرد." (مالکلم ریفکیند، کلوب مطبوعات ملی، ۲۹ مه ۱۹۹۶). "ما نمی‌توانیم فشار آمریکا بر متحدان خود در خصوص اعمال تحریم‌ها و تهدید به مجازات اجباری شرکت‌هایی که با این کشورها در بخش نفت و گاز فعالیت می‌کنند را بپذیریم." (وزیر خارجه انگلیس، ۵ اوت ۱۹۹۶).

ژاپن: "جای تأسف است که آمریکا

تحریم‌ها، تمام قدرتهای عمده صنعتی و نظامی جهان همراه با متحدان آمریکا در خاورمیانه، مخالفت شدید خود را با این قانون اعلام نمودند. کشورهای آلمان، ژاپن، فرانسه، انگلیس، روسیه، چین، ایتالیا، استرالیا، کانادا، مصر، ترکیه، عمان، پاکستان و هلند در زمره کشورهای هستند که بشدت با فشار اقتصادی علیه ایران مخالفت ورزیدند.

در حالی که کنگره سرگرم ارائه پیش‌نویس لایحه تحریم‌ها بود، رهبران شرکت‌های عمده آمریکا، استراتژیستها و مقامات ارشد سابق این کشور با جامعه جهانی هم صدا شده و به دولت کلبتون و کنگره توصیه نمودند که دست از تحریم‌ها بردارد.

تحریم ایران بر منافع اقتصادی و استراتژیک آمریکا در سراسر جهان تأثیرگذارده و موجب می‌شود که شرکت‌های آمریکایی در بازار رقابتی جهان دچار ضرر و زیان شوند. تحریم‌ها باعث ایجاد اختلاف میان آمریکا و سایر قدرتهای عمده جهانی گردیده، بدون آنکه در رفتار ایران به طور مطلوب تغییری ایجاد کند. این تحریمها نتایج مثبتی در بر ندارند.

اظهارات قدرتهای اقتصادی و نظامی جهان

فرانسه: "اگر شرکت‌های فرانسوی بطور مستقیم تحت تأثیر چنین اقداماتی قرار گیرند، فرانسه می‌بایست فوراً دست به اقدامات تلافی جویانه بزند." (ژاک شیراک، ۷ اوت ۱۹۹۶).^۱

آلمان: "به عقیده ما مذاکره با ایران و مخالفت با ایراد اتهامات به ایران مؤثرتر

۱. تمام گزارشها و نقل قولها، برگرفته از "رویتر" است، بجز مواردی که منبع دیگر قید شده باشد.

تجاری می‌باشد. این اقدامات نمی‌تواند کارآیی لازم در جهت مبارزه با تروریسم را داشته باشد". (لامبرتو دینی، وزیر خارجه ایتالیا، ۶ اوت ۱۹۹۶).

هلند: "هلند از تحریم‌ها خشنود نیست و با تحریم‌های آمریکا در خارج از قلمرو و سرزمین آن مخالف است". (وزیر اقتصاد هلند، ۹ اوت ۱۹۹۶).

کانادا: "آمریکا مانند هر کشور دیگری حق دارد تا سیاست خود را اعمال کند. ولی حق تعیین خط مشی برای سایر کشورها از طریق وضع قانون و مجازات یا تنبیه سایر شهروندان را ندارد". (لیودآکس ورتی، وزیر خارجه کانادا، UPI، ۷ اوت ۱۹۹۶).

"وضع این قانون و رای مرزی توسط آمریکا یکبار دیگر نشان داد که آمریکا تلاش دارد تا به متحدها خود خط مشی تجاری را دیکته کند. کانادا از منافع خود در مقابل اجرای این چنین قوانین برون مرزی دفاع خواهد کرد." (آرت اگلتن، وزیر تجارت خارجی کانادا، ۶ اوت ۱۹۹۶).

استرالیا: "این نوع برخورد از سوی آمریکا اصولاً غلط است و در تأثیرات عملی آن شک وجود دارد. ما با این قانون مخالفیم... و استرالیا تمامی توان خود را در مخالفت با آن به کار خواهد برد". (تیم فیشر، معاون نخست وزیر و وزیر تجارت استرالیا، ۷ اوت ۱۹۹۶)

ظرف دو هفته پس از تصویب تحریم‌های ثانویه آمریکا، ایران ۴ توافق‌نامه عمده در زمینه انرژی با ترکیه، قزاقستان، پاکستان و مالزی منعقد

لایحه‌ای را قانونی نموده که در رای مرزهایش اعمال کند. ژاپن مصرانه از آمریکا خواستار تجدید نظر در این قانون است". (هیروشی هاشیموتو، سخنگوی وزارت خارجه ژاپن، ۷ اوت ۱۹۹۶).

روسیه: "وضع قانونی فرا مرزی، بر خلاف قوانین بین‌المللی می‌باشد. این لایحه موجب تقویت ثبات در خاورمیانه نگردیده و کمکی به مبارزه علیه تروریسم نخواهد کرد". (ولادیمیر آندره‌اف، سخنگوی وزارت خارجه روسیه، ایتارتاس، ۶ اوت ۱۹۹۶).

چین: "تحریم‌ها با قوانین مورد قبول جهانی در خصوص روابط بین‌المللی مطابقت نداشته و به حل و فصل مشکلات کمک نخواهد کرد... مشکلات میان کشورها را باید بر مبنای احترام متقابل و از طریق گفت‌وگو و مشاوری در یک شرایط برابر حل و فصل نمود. هیچ کشوری نباید به اعمال تحریم متوسل شده و یا برای حل مشکلات فشار وارد کند". (شن گوفانگ، سخنگوی وزارت خارجه چین، ۷ اوت ۱۹۹۶).

"آمریکا به تنهایی موضع گرفته و محکوم است، و دست به اقدامات مداخله جویانه زده و به بهانه ضدیت با تروریسم، خود را به دیکتاتور امور سیاسی و اقتصادی جهان تبدیل نموده است. وضع قانونی و رای قوانین بین‌المللی، نشانگر ایدئولوژی تفوق طلبانه و استکبار شدید آمریکا می‌باشد". (سین هوا، آژانس خبری دولتی چین، ۱۸ اوت ۱۹۹۶).

ایتالیا: "این قانون بر خلاف مقررات

(۱۰ اوت ۱۹۹۶).

"در اولین مرحله قرارداد، ۴۰۰۰۰ بشکه در روز ارسال گردیده و این رقم ظرف دو سال آینده به ۱۲۰۰۰۰ بشکه در روز افزایش خواهد یافت." (غلامرضا آقازاده، وزیر نفت ایران، ۱۴ اوت ۱۹۹۶).

اکثر متحدان آمریکا در خاورمیانه با تحریم ایران مخالفند

مصر: "مبارک و کلیتون در کنفرانس مشترک مطبوعاتی، نظرات متفاوتی در مورد برخورد با مشکل افزایش تروریسم ارائه دادند. مبارک معتقد بود که اعمال تحریم‌ها بر مردم می‌تواند نتیجه مطلوبی را در بر نداشته باشد. دیدگاه مبارک با رهبران اروپایی مشترک است. اختلافات آنان با آمریکا در خصوص این مسئله در اجلاس G-7 که در پاریس برگزار گردید، مشخص گردید." (سرمقاله روزنامه مصری الاهرام^۱ به نقل از UPI، ۹ اوت ۱۹۹۶).

پاکستان: "ما تصمیم آمریکا را نامناسب می‌دانیم. لازمه دستیابی به صلح و ثبات در منطقه توافق و نه چنین اقداماتی است. نزدیک‌ترین متحدان آمریکا در اروپا بشدت با این سیاست مخالفند."

(وزیر خارجه پاکستان، ۶ اوت ۱۹۹۶).

ایران و پاکستان توافقنامه‌ای را جهت احداث پالایشگاه نفت به ارزش ۱/۲ میلیارد

نمود. ارزش طرح صدور گاز طبیعی ایران از طریق لوله‌های نفتی به ترکیه ۲۳ میلیارد دلار تخمین زده شد.

ترکیه: ایران و ترکیه قرارداد عظیم گاز را یک هفته پس از وضع قانون جدید آمریکا در مورد مجازات سرمایه‌گذاری خارجی در بخش انرژی ایران به امضا رسانیدند. ارزش این توافق که طبق آن گاز طبیعی از طریق لوله‌های نفتی ایران (که احداث خواهد شد) به مدت ۲۰ سال به ترکیه ارسال خواهد شد، ۲۳ میلیارد دلار است.

واردات ترکیه از ایران که به طور عمده نفت می‌باشد، در ۱۹۹۵ از ۸۰/۵ میلیون دلار سال قبل به ۶۸۹/۵ میلیون دلار افزایش یافت. (۱۱ اوت ۱۹۹۶).

"ترکیه به هیچ کشور ثالثی اجازه نمی‌دهد تا در روند رو به رشد همکاری میان ترکیه و ایران مداخله نماید. ترکیه مصمم است تا همکاری خود با ایران را افزایش داده و از آن کشور نفت، گاز و الکتریسیته خریداری کند." "آیا طبیعی‌تر از خرید گاز طبیعی ارزان قیمت و فراوان از همسایه مجاور وجود دارد؟" (نجم‌الدین اربکان، نخست‌وزیر ترکیه، ۱۲ و ۲۱ اوت ۱۹۹۶).

قزاقستان: در ۱۰ اوت ۱۹۹۶، قزاقستان

و ایران توافق نامه مبادله نفت را به امضا رساندند که طبق آن قزاقستان، شهرهای شمالی ایران را از نظر نفت تأمین نموده و ایران نفت را از طریق کشتی از پایگاههای تولید خود در خلیج فارس به جای قزاقستان صادر خواهد کرد.

۱. مطبوعات در کشورهای غربی خاورمیانه اغلب بیان‌کننده موضع دولت می‌باشند.

اظهار می‌دارد:

تحریم‌ها برخلاف تجارت آزاد و روند بلند مدت سیستم تجارت جهانی که با رهبری فعال آمریکا بازتر گردیده و در جهت منافع آمریکا است، می‌باشد.

تحریم‌های یک جانبه از سوی آمریکا عدول از سیاست اقتصادی بین‌المللی و عدم تطابق با آن است. تحریم‌های ثانویه تعهدات آمریکا در خصوص گات، سازمان تجارت جهانی و نفتا را نقض می‌کند. طبق قوانین بین‌المللی، این تحریم‌ها غیر قانونی می‌باشد.

در مواجهه با تحریم‌های ثانویه (که متحدان آمریکا را تحت اجبار قرار داده) دولتها و شرکتهای متحد آمریکا و شرکای عمده تجاری این کشور در اروپا و آسیا دست به اقدامات تلافی‌جویانه در مقابل شرکتهای تابعه آمریکا در خارج و یا سایر منافع تجاری جهانی آمریکا خواهند زد. این امر موجب اختلاف میان آمریکا

۱. این شورا در ۱۹۱۴ تشکیل گردید و نماینده حدود ۵۰۰ شرکت آمریکایی است که در سطح جهانی فعال بوده و دارای منافع بسیاری است. اکثر ۱۰۰ کمپانی تولیدی آمریکا و بیش از نیمی از ۱۰۰ بانک بزرگ آمریکا عضو شورا هستند. اعضاء شورا بیش از ۶۰٪ کل صادرات غیر کشاورزی و ۶۰٪ سرمایه‌گذاری خصوصی خارجی آمریکا را بخود اختصاص می‌دهند. شورا از حمایت مداوم رؤسای جمهوری آمریکا از زمان ویلسون تاکنون برخوردار بوده است. مطالب فوق بخشی از اظهارات آرتور تی، دونی، نماینده شورا در کمیته روابط بین‌الملل مجلس در ۹ نوامبر ۱۹۹۵ می‌باشد.

دلار نزدیک کراچی، بزرگترین شهر پاکستان، به امضا رساندند. دو کشور در حال برنامه‌ریزی قرار داد ۴ میلیارد دلاری جهت احداث ۱۰۰۰ مایل (۱۶۰۰ کیلومتر) لوله‌های نفتی برای انتقال گاز ایران به پاکستان و از آنجا به هند می‌باشند. (۲۱ اوت ۱۹۹۶).

امارات متحده عربی: "ابجاد فشار جهت متقاعد ساختن جامعه جهانی کافی نیست. قنذری و تهدید دشمنان مظنون جز بی‌اعتبار کردن و بی‌احترامی به متحدان کنار دیگری نمی‌کند". (گلف نیوز، روزنامه یومیه امارات متحده عربی، ۵ اوت ۱۹۹۶).

قطر: "از دامن زدن به تشنج‌ها و ایراد اتهام باید جلوگیری کرد. آمریکا باید از اتخاذ تصمیمات عجولانه اجتناب ورزد". (الوطن، روزنامه یومیه قطر، ۵ اوت ۱۹۹۶).

عمان: "سیاست فشار اقتصادی و به انزوا کشاندن به مشکلات خاتمه نداده و آنها را پیچیده‌تر خواهد ساخت. گفتمان و درک و تفاهم بر مبنای اصل احترام، به اختلافات پایان می‌دهد. ما با هر اقدامی که بر روابط تجاری ایران و آمریکا تأثیر دارد، مخالفیم".

(یوسف عبدالله، وزیر خارجه عمان، ۲۳ اوت ۱۹۹۶).

شرکتهای آمریکایی اخطار می‌کنند که در سطح بین‌المللی قدرت رقابت را از دست داده و تحریم‌ها، اقتصاد آمریکا را تحت تأثیر قرار می‌دهد

شورای تجارت ملی خارجی^۱ NFTC

کاهش عرضه نفت جهانی گردیده و به افزایش قیمتها منجر می‌شود. باید متذکر شد که در حالی که سالها طول می‌کشد تا تأثیر محدودیتهای سرمایه گذاری احساس شود، چندین سال هم طول خواهد کشید تا این روند تغییر کند.

بنابراین سیاست تحریم‌های نفتی عواقب طولانی مدتی دربردارد. در نهایت، با افزایش قیمتهای تولیدی در نتیجه محدودیتهای سرمایه گذاری، مصرف کنندگان باید هزینه بیشتری را برای خرید نفت متحمل شوند. آیا این واقعاً به نفع ماست که به عنوان بزرگترین واردکننده نفت در جهان، فعالانه سیاست کاهش منابع عرضه را دنبال کنیم." (اظهارات جان لیچبلو رئیس بنیاد تحقیقات صنعت نفت، در کنفرانس "تحریم‌های اقتصادی و خاورمیانه.")

"بی‌معناست ... شما شاهد خواهید بود که شرکت‌های تجاری ما، کشورهایی که ما با آنها رقابت می‌کنیم به ما می‌خندند؛ زیرا آنها مشاغل را بدست می‌آورند، تجهیزات را بفروش می‌رسانند و به انجام سرمایه‌گذاری می‌پردازند، کاری که شرکت‌های آمریکایی قادر به انجام آن نیستند." (بخشی از سخنان رابرت مسباچر وزیر تجارت سابق، در کنفرانس "ایران در مرحله گذار" که در دالاس تگزاس در ۲-۱ مه ۱۹۹۶، توسط شرکت پتروهانت برگزار گردید.)

مقامات برجسته آمریکا اخطار می‌کنند که تحریمها به آمریکا از بعد استراتژیکی ضرر می‌رساند

گسترش و توسعه تجارت، چارچوبی

و متحدان اصلی آن و شرکای تجاری این کشور خواهد گردید. کشورهایی که تحت تحریم قرار می‌گیرند، از اختلافات میان آمریکا و متحدان آن سود می‌برند.

وجهه شرکتهای آمریکایی در خارج از دست خواهد رفت و جامعه جهانی به آنها به عنوان شرکای غیر قابل اعتماد خواهد نگرست. این مسئله بشدت قابلیت رقابت شرکتهای آمریکایی را تضعیف خواهد کرد.

لی‌همیلتون (D-IN)، نماینده کنگره و عضو کمیته روابط خارجی، تویی راث (R-WI) رئیس کمیته فرعی تجاری کمیته روابط بین‌المللی و داگلاس بروتر (R-NE) نگرانی خود را نسبت به تأثیرات منفی تحریم‌ها ابراز کرده‌اند. قانون تحریم ایران و لیبی بخش تجهیزات نفتی آمریکا را به تنهایی در معرض خطر قرارداده و بیش از ۶۰۰ میلیون دلار به فروش صادراتی و بیش از ۱۲۰۰۰ مورد شغل که مربوط به بخش صادرات است و نیز تکنولوژی که در طول چند دهه از طریق سرمایه گذاری، نوآوری و مهندسی کسب شده، ضرر می‌رساند. (اظهارات لاری بولز، مدیر امور دولت، هلی برتون/ براون و روت، در کنفرانسی با عنوان "تحریم‌های اقتصادی و خاورمیانه" که توسط مؤسسه خاورمیانه و بنیاد تحقیقات صنعت نفت برگزار گردید، بیان گردید.) (۲۹ آوریل ۱۹۹۶، کلوب مطبوعات ملی، واشنگتن).

"هرگونه محدودیت خارجی بر تولید کشورهای عمده صادر کننده، احتمالاً موجب

وزیر دفاع سابق، ۱۹ مارس ۱۹۹۶).

"تغییر رفتار (کشور مورد هدف) از طریق تحریم یکی از دشوارترین اقدامات است. نمی‌توان با قاطعیت گفت که در جایی عمل می‌کند و تأثیر روشن آن این است که ما شرکت‌های آمریکایی را مجازات می‌کنیم. باید پرسید که آیا تحریم‌های یک جانبه بدون حمایت دوستان نزدیک و متحدان یا سایر کشورهای مهم، از جمله روسیه و چین درست است." (بخشی از سخنان مشاور اسبق امنیت ملی، برنت اسکوکرافت که در کنفرانس ایران در مرحله گذار ارائه گردید).

اسکو کرافت کاخ سفید را به عدم هماهنگی در برخورد با ایران در مقایسه با سایر کشورهای که خواستار تغییر رفتار آنان نظیر عراق و کره شمالی است، متهم نمود. "عدم هماهنگی تأثیر و کارایی سیاست‌های آمریکا را کاهش می‌دهد. ما انتظار داریم تا دیدگاه‌های میانه‌روتر و کمتر ضد غربی در ایران حاکم گردیده و ما می‌توانیم حداقل به برقراری گفت‌وگو سازنده امید داشته باشیم." (UPI، ۲ مه ۱۹۹۶).

اسکو کرافت ادعا کرد که سیاست خارجی آمریکا توسط گروه‌های ذینفع داخلی اتخاذ می‌شود و آمریکا دشوار بتواند حمایت کشورهای خارجی از سیاست خارجی خود را جلب کند. "سیاست خارجی ما در خطر وزش بادهای متغیر سیاست داخلی قرار دارد." "ما در جهان تنها نیستیم و نمی‌توانیم هر گونه که می‌خواهیم رفتار کنیم." "من آماده مذاکره با ایران

برای منافع متقابل به وجود می‌آورد که بر اساس آن می‌توان دیپلماسی سازنده را بنا کرد.

تحریم‌های تجاری می‌تواند کشور مورد هدف را به سمت اتحاد استراتژیک یا نظامی با رقبای آمریکا نظیر چین و روسیه سوق دهد. طبق گزارش UPI در ۲۲ مه ۱۹۹۶، حجم تجارت میان ایران و چین که سال گذشته بالغ بر ۵۰۴ میلیون دلار بود، سال آینده دو برابر خواهد شد.

تحریم‌ها نیروهای داخل کشور مورد هدف را که طرفدار دموکراسی، تجارت آزاد و روابط بهتر با آمریکا هستند، بی‌اعتبار می‌سازد. تحریم‌ها به ضرر ساختار شرکت‌های آمریکایی می‌باشد. طرح‌های زیر بنایی نظیر ارتباطات، پالایشگاه‌ها، و سایر تأسیسات عمده که دارای اهمیت استراتژیک می‌باشند، هزینه‌های کمی را دربردارد. زمانی که شرکت‌های آمریکایی میدان را خالی کرده و رقبای آمریکایی وارد شوند، دیگر ورود به این بخش‌ها برای آمریکاییان حتی زمانی که موانع سیاسی رفع گردند، دشوار خواهد بود. با عدم حضور شرکت‌های آمریکایی در بخش‌های استراتژیک، دولت آمریکا در زمان بحران و بی‌ثباتی در کشور مورد نظر نفوذ کمتری داشته و قادر به مداخله در آنجا نیست.

نقل قول‌های قابل توجه:

"واقعیت این است که تحریم‌ها تا زمانی که جامعه بین‌المللی با آن همراه نگردد، در حقیقت بی‌تأثیر خواهد بود." (دیک چینی،

هستم. من در مورد تحریم‌ها و تأثیر آن در تغییر بنیادی در رفتار یک کشور و هم چنین سقوط رژیم آن نظر بدبینانه‌ای دارم." (UPI، ۲ مه ۱۹۹۶).

تحریم علیه ایران، به لحاظ اهمیت استراتژیک و اقتصادی آن، بویژه به منافع آمریکا لطمه می‌زند

اهمیت استراتژیک و پتانسیل اقتصادی ایران بستگی به عواملی چند دارد:

ایران خلیج فارس را به دریای خزر متصل نموده و به مثابه پل، اتصال دهنده دو منطقه از نظر انرژی غنی در جهان عمل می‌کند. ایران ۱۰ درصد نفت و ۱۵ درصد گاز طبیعی جهان را در اختیار دارد.

با اضمحلال شوروی، ایران از نظر جغرافیایی به نقطه تلاقی سه منطقه پرآشوب از نظر سیاسی و از بعد اقتصادی مهم، یعنی خاورمیانه، آسیای مرکزی و قفقاز تبدیل گردیده است. بیشتر منطقه‌ای که ایران را احاطه نموده، درگیر آشوبهای سیاسی و قومی است. ثبات ایران به ثبات مناطق اطراف کمک کرده و بی‌ثباتی آن موجب هرج و مرج می‌شود.

ایران به عنوان قدیمی‌ترین کشور در منطقه، نفوذ فرهنگی و سیاسی قابل توجهی بر کشورهای اطراف خود دارد.

ایران با ۶۵ میلیون جمعیت، پرجمعیت‌ترین کشور خلیج فارس به شمار می‌رود. کل جمعیت سوریه، عربستان سعودی، عراق، کویت، امارات عربی متحده، قطر، بحرین

و عمان کمتر از ایران است.

ایران دارای بیش از ۷۵۰ مایل خطوط ساحلی در خلیج فارس و دریای عمان است و بر تنگه هرمز که از طریق آن روزانه بیش از ۱۱ میلیون بشکه نفت عبور می‌کند، مسلط است.

ایران نقش سازنده‌ای در میانه رو کردن حرکت‌های اسلامی مبارز در منطقه دارد.

با در نظر گرفتن آینده نامطمئن روسیه، ایران می‌تواند به طور مطلوب به جمهوری‌های تازه استقلال یافته و سرشار از انرژی که در اطراف دریای خزر قرار دارند، کمک کند تا خود را از فشار روسیه رها سازند.

ایران کوتاه‌ترین و سریع‌ترین راه برای عبور لوله‌های نفت و گاز از خلیج فارس و منطقه دریای خزر به شمار می‌رود.

موقعیت ایران و کارگر ارزان قیمت این کشور باعث می‌شود که این کشور مکان ایده‌آلی برای سرمایه‌گذاری مشترک گردد که محصولات آن را جمعیت در حال رشد ایران خریداری کرده و یا به بازارهای در حال ظهور در اطراف این کشور صادر گردد.

سازمان ملل در مورد طرح خطوط اصلی گاز خاورمیانه که کشورهای صادرکننده گاز در خاورمیانه و آسیای مرکزی را به کشورهای مصرف‌کننده در منطقه و جهان متصل می‌کند، مطالعاتی به عمل آورده است. در این راستا شرکتهای عمده اروپا و ژاپن در بخش انرژی به سازمان کمک نموده‌اند. با توجه به نقش عمده ایران و ذخایر عظیم گاز طبیعی این کشور، مطالعات در خصوص عملی بودن طرح،

فعالیت‌های آن بر منافع آمریکا در آسیای مرکزی، خاورمیانه و اروپا تأثیر دارد. ایران نباید در انزوا قرار گیرد". (اظهارات دیوید نیوسام، وزیر خارجه سابق آمریکا، در مقاله "داخل ایران چه می‌گذرد". کریستین ساینس مانیوتور، ۸ مه ۱۹۹۶).

"بد غیر از آمریکا و اسرائیل، تنها کشوری که حمایت خود را از تحریم‌ها اعلام کرد، ازبکستان بود که بشدت نیازمند اعتبارات مالی از سوی آمریکاست". (گری سیک، مدیر سابق خاور نزدیک و شورای امنیت ملی و نویسنده دو کتاب در مورد روابط ایران و آمریکا. در مقاله‌ای با عنوان "آمریکا و ایران: حقایق و پیامدها" در شماره زمستان ۱۹۹۶ مجله Contention)

"سیاست مهاردوگانه، این عبارت اغوا کننده، که به سرعت در ۱۹۹۳ بخشی از واژگان سیاست آمریکا در خلیج فارس گردید، به فلج کردن فکر ما در مورد ایران کمک کرده است. امروز ما رژیم اسلامی ایران را به عنوان یک کشور منفور می‌شناسیم و آن را به فراموشی سپرده‌ایم. ولی تاریخ و جغرافیا مخالف آن تفکر است. ایران کشور مهمی در منطقه بوده و دیر یا زود خود را نشان خواهد داد. نتیجه تفکر ما، سوق دادن ایران به سوی روسیه و چین بوده است، که مخالف منافع ملی آمریکا و منطق است. واشنگتن فرضیه حاکم در ژاپن و بسیاری از کشورهای اروپایی مبنی بر اینکه مشارکت سازنده با ایران ما را در رسیدن به اهدافمان در محدودیت سلاح‌های کشتار جمعی و خاتمه

ایران را مهم‌تر از هر کشوری در منطقه شناخت. (دپارتمان حمایت از توسعه و خدمات مدیریتی).

نقل قول‌های مهم: "آمریکا باید با دیدی گسترده و در دراز مدت به روابط خود با ایران بنگرد. این دو کشور در منافع ژئوپلیتیکی عمده‌ای با هم سهیم می‌باشند. این دشمنی‌ها زودگذر است. جلوگیری از عبور لوله‌های نفتی ایران از سوی آمریکا اشتباه است. ایران همواره و برای همیشه دشمن آمریکا باقی نخواهد ماند. سالها طول کشید تا لوله‌ها احداث شوند. محروم‌سازی ایران موجب می‌شود که ایران و روسیه در مقابل آذربایجان متحد شوند و به نظر من این امر به نفع ما و آذربایجان و آسیای مرکزی نیست. فشار به ایران اشتباه است. به نظر من توجیهی برای این سیاست وجود ندارد".

(مصاحبه با زیگنیو برژنسکی، مشاور سابق امنیت ملی، که در مجله بین‌الملل آذربایجان در زمستان ۱۹۹۵ به چاپ رسید).

"در بلند مدت، دستیابی آسیای مرکزی به اقیانوس هند و خلیج فارس از طریق ایران و وابستگی کمتر آنان به روسیه به نفع آمریکاست". (جفری کمپ، مدیر سابق خاور نزدیک و جنوب آسیا در شورای امنیت ملی، کریستین ساینس مانیوتور، ۲۴ آوریل ۱۹۹۶).

"ناظرینی که وقایع ایران را دنبال می‌کنند معتقدند که صحنه سیاسی در تهران، ایستا نیست. ایرانی‌ها آزادی قابل ملاحظه‌ای در تفسیر مسائل سیاسی دارند. ایران از نظر وضعیت استراتژیک مهم تلفی می‌شود.

نتیجه‌گیری

متحدان اروپایی آمریکا، یعنی ژاپن، چین و روسیه همراه با اکثر متحدان این کشور در خاورمیانه و بسیاری از متخصصان سیاست خارجی آمریکا سیاست درگیری سازنده با ایران را توصیه می‌کنند. این سیاست به رشد تجارت و ایجاد صلح و ثبات در روابط آمریکا با سایر قدرتها کمک می‌کند.

تروریسم دولتی یاری می‌رساند، مورد تمسخر قرار می‌دهد. ولی با توجه به عدم موفقیت‌ها در تعقیب این اهداف از طریق مهار، ما نباید این عقیده را کنار بگذاریم."

اظهارات ریچارد مورفی، عضو ارشد شورای روابط خارجی، در مقاله‌ای با عنوان "وقت آن است تا در مورد روابط ایران و آمریکا به تفکری دوباره پردازیم". (کریستین ساینس مانیتر ۱۸ ژولای ۱۹۹۶).

ترجمه: مرضیه ساقیان

